

Pavemeditation på bispesynode

På bispesynodens første dag holdt
pave Benedikt en meditativ prædiken
over skriftlæsningen i tidebønnen Terts.¹
Pavens meditation, som i følge
pressebureauet Zenit var spontan,
gengives i denne artikel i det talesprog,
hvori den blev holdt

Af pave Benedikt XVI²

*Tidebønnens læsning er taget fra Andet. Korintherbrev 13,11:
I øvrigt, brødre, glæd jer! Bring alt i den rette stand, tag imod formaning,
vær enige, hold fred! Og kærlighedens og fredens Gud vil være med jer.³*

Kære brødre.

Teksten til dagens Terts indeholder fem imperativer⁴ og et løfte. Lad os prøve at forstå lidt bedre, hvad det er, apostlen vil fortælle os med disse ord.

*Gaudete*⁵

Det første påbud forekommer meget hyppigt i den hellige Paulus' breve, ja, man kunne snarere sige, at det næsten er ledemotiv i hans tanke: "Gaudete".

¹ Terts (oprindeligt fra latin tertia, d.v.s. tredje) er den del af Kirkens tidebøn, som bedes ved den tredje time, svarende til kl. 9. Red.

² Oversat af Vivian og Erling Tiedemann

³ Tidebønnen blev bedt på Kirkens gamle fællessprog latin, hvor bibelteksten lyder således: De cetero, fratres, gaudete, perfecti estote, exhortamini invicem, idem sapite, pacem habete, et Deus dilectionis et pacis erit vobiscum. – Red.

⁴ Dvs. udsagnsord i bydemåde. I stedet for denne mere grammatiske betegnelse bruges i resten af oversættelsen ordet "påbud". Red.

⁵ Latin: Glæd jer. Red.

I et liv så plagsomt som hans, fuldt af forfølgelser, sult og lidelser af enhver art, er et nøgleord ikke desto mindre hele tiden dette "gaudete".

Her opstår spørgsmålet: Er det muligt så at sige at glæde sig på kommando? Glæden, ville vi nok snarere sige, kommer eller kommer ikke, men den kan ikke pålægges som en pligt. Her kan det hjælpe os at tænke på den bedst kendte tekst om glæden i Pauli breve, nemlig den, som vi læser på Gaudete-søndag,⁶ midt i adventstidens liturgi: "Gaudete, iterum dico gaudete, quia Dominus prope est".⁷ Her fornemmer vi grunden til, at Paulus – midt under alle sine lidelser og plager – ikke alene kunne sige "gaudete" til de andre, men kunne sige det, fordi han selv var fyldt med glæde: Glæd jer – for Herren er nær!

Hvis den elskede, kærligheden, den største gave i mit liv er mig nær, og hvis jeg kan være overbevist om, at den, som elsker mig, er mig nær, så kan den glæde, som er større end alle lidelser, også – selv i lidelsens stund – blive ved at være i hjertets dyb.

Apostlen kan sige "gaudete", fordi Herren er nær enhver af os. Og på den måde er dette påbud i realiteten en indbydelse til os til at være opmærksomme på, at Herren er os nær. Det er en bevidstgørelse om Herrens nærvær. Apostlen vil gøre os klar over Kristi – skjulte, men meget reelle – nærvær, han, som er nær hver eneste af os. Johannes Åbenbaringens ord passer for enhver af os: "Jeg banker på din dør, hør mig, luk op for mig".⁸

Altså handler det også om en indbydelse til at være opmærksom på dette Herrens nærvær, han, som banker på min dør. Vær ikke døde over for ham, fordi vort hjertes ører er fulde af så meget af verdens larm, at vi ikke kan sanse dette stille nærvær, som banker på vores dør. Lad os samtidig overveje, om vi virkelig er rede til at åbne vort hjertes dør, eller om dette hjerte måske er fuldt af så mange andre ting, at der ikke er rum for Herren, og at vi ikke i øjeblikket har tid til ham. På den måde er vi ufølsomme, døde for hans nærvær, fyldt af andre ting, så vi ikke hører det vigtigste, nemlig at han banker på døren, at han er os nær – og at den sande glæde dermed er os nær, den, som er stærkere end alle sorger i verden og i vort liv.

Lad os derfor bede i sammenhæng med dette første påbud: Herre, gør os modtagelige for dit nærvær. Hjælp os til at kunne opfatte det og ikke være døde i forhold til dig. Hjælp os til at have hjertet frit og åbent for dig.

*Perfecti estote*⁹

Det andet påbud "perfecti estote", som det læses i den latinske tekst, synes at være sammenfaldende med ord, der kan sammenfatte Bjergprædikenen: "perfecti estote sicut Pater vester caelestis perfectus est".¹⁰

Disse ord indbyder os til at være dét, som vi er, nemlig billeder af Gud, skabninger, skabt i en relation til Herren, "et spejl", i hvilket Herrens lys reflekteres. Man skal ikke leve kristentroen efter bogstaven, man skal ikke opfatte Den hellige Skrift efter bogstaven; ofte er det også svært og histo-

⁶ 3. søndag i advent, således benævnt, fordi messens indgangsvers på latin begynder med ordet gaudete

⁷ "Glæd jer altid i Herren! Jeg siger atter: Glæd jer! – thi Herren er nær", jf. Fil 4,4.5b. Red.

⁸ Åb 3,20: Se, jeg står ved døren og banker på; hører nogen mig og åbner døren, vil jeg gå ind til ham og holde måltid med ham og han med mig. Red.

⁹ "Vær fuldkomne". Det græske ord i grundteksten, katartizesthe, kan oversættes forskelligt. Den danske 1907-oversættelse gengav det med "bliver fuldkommengjorte", hvilket harmonerer med Vulgatas latinske "perfecti estote". Bibelselskabets 1992-oversættelse gengiver ordet med "bring alt i den rette stand". Udsagnsordets betydning(er) fremgår nærmere af det følgende i pave Benedikts meditation. Red.

¹⁰ Matt 5,48: Vær fuldkomne, som jeres himmelske Far er fuldkommen! – Red.

risk set diskutabelt. Vi skal nå længere end til bogstaven, længere end til den rent umiddelbare virkelighed – nå til Herren, som taler til os, og således nå til forening med Gud.

Hvis vi imidlertid ser på den græske tekst, finder vi et andet udsagnsord, nemlig *katartizesthe*, og dette ord betyder at *ordne igen*, at *reparere* et instrument, at *gengive* noget dets *fulde funktionalitet*. Et godt eksempel på dette ord er, når apostlene skal bringe et fiskenet i orden, som ikke længere er, som det skal være, men har så mange huller, at det ikke længere dur – sætte nettet i stand, så det igen kan bruges som fiskenet; det handler om at bringe det tilbage til at kunne fungere fuldt ud som arbejdsinstrument.¹¹

Et andet eksempel på udsagnsordets anvendelse handler om et musikinstrument med en streng, der er sprunget, så musikken ikke kan spilles, som den skal.

Over for dette påbud fremstår vores sjæl altså som et apostolisk net, der ikke desto mindre ofte fungerer dårligt, fordi det er blevet flænget af vores egne hensigter; eller den er som et musikinstrument, på hvilket nogle strenge desværre er sprunget, og derfor kan Guds musik, som skulle genlyde fra dybet af vores sjæl, ikke lyde rigtigt. Derfor handler det om at reparere dette instrument, erkende, hvad der er i vejen, hvor det er gået i stykker, hvad der er blevet negligeret og forsømt – det gælder om at stræbe efter, at dette instrument bliver perfekt og fuldstændigt, så det kan tjene dét, som det blev skabt til af Herren.

Dette påbud kan således også være en indbydelse til en regelmæssig samvittighedsransagelse for at se mit instrument efter i sømmene og konstatere, i hvilken udstrækning det er blevet forsømt og ikke længere fungerer, og for at prøve på at få det til igen at virke, som det skal. Det er også en indbydelse til at modtage forsoningens sakramente, hvor Gud selv reparerer dette instrument og på ny gør os hele og gør os fuldt ud funktionsduelige, så Guds pris igen kan lyde i sjælen.

*Exortamini invicem*¹²

Så kommer "exortamini invicem". Broderlig irettesættelse er en barmhjertighedsgerning. Ingen af os kan rigtigt se sig selv og se sine mangler. Derfor er det en kærlighedsgerning, når vi supplerer hinanden, hjælper hinanden til bedre at se os selv og korrigerer hinanden. Jeg tror, at en af kollegialitetens funktioner netop er at hjælpe hinanden også i den betydning, som det forrige påbud har, så vi bliver klar over de mangler, som vi ikke selv har lyst til at indse – "ab occultis meis munda me",¹³ siger Davids-salmen – vi skal hjælpe hinanden, så vi bliver mere åbne og kan se alt dette.

Naturligvis kræver denne store barmhjertighedsgerning, hvor vi hjælper hinanden, så enhver af os kan finde sin, dvs. hans eller hendes egen integritet og fungere som instrument for Gud – den gerning kræver stor ydmyghed og kærlighed af os. Det virker kun, hvis det kommer fra et ydmygt hjerte og fra én, som ikke sætter sig selv højere end den anden og ikke betragter sig selv som bedre end den anden, men kun som et ydmygt redskab til gensidig hjælp. Vi kan kun i den forstand hjælpe hinanden med en stor kærlighedsgerning, hvis vi føler den dybe og sande ydmyghed og oplever, at ordene kommer fra indbyrdes kærlighed og fra den dybtføjte kollegialitet, i hvilken vi sammen vil tjene Gud.

Også her tilføjer læsningens græske tekst nogle nuancer. Det græske ord for dette påbud er *parakaleisthe*. Det har samme rod som *Paraklêtos* og *paraklèsis*.¹⁴ Vi skal ikke bare korrigere hinanden, vi

¹¹ Matt 4,21: Da han gik videre, så han to andre brødre, Jakob, Zebedæus' søn, og hans bror Johannes, i båden sammen med deres far Zebedæus i færd med at ordne deres garn. - Red.

¹² Forman hinanden. - Red.

¹³ Sl 19,13: Rens mig for skjulte synder! - Red.

¹⁴ Paraklêtos: talsmanden, trøstermanden. Paraklèsis: trøst. Red.

skal også trøste hinanden, dele andres lidelser og hjælpe dem, der er i vanskeligheder. Også dét forekommer mig at være udtryk for en dyb og ægte kollegialitet.

I mange vanskelige situationer, som i dag er åbenlyse i sjælesorgen, er nogle mennesker virkelig desperate og ved ikke, hvad vej de skal gå. Da har de brug for trøst; de har brug for nogen, som er dem nær i deres indre ensomhed, og som gør Helligåndens, Trøsterens, gerning: at give mod, at skabe fællesskab, at understøtte hinanden – med Helligåndens hjælp, han, som er den store *Paraklêtos*, Trøsteren, Talsmanden, som hjælper os. Derfor er dette påbud en opfordring til, at vi selv, "ad invicem",¹⁵ skal gøre Helligåndens, Paraklêtens,¹⁶ værk.

*Idem sapite*¹⁷

"Idem sapite" – bag ordet *sapite* kan vi høre det latinske ord *sapor*.¹⁸ Føl det samme over for tingene; hav det samme fundamentale syn på virkeligheden – med alle de forskelle, som ikke alene er legitime, men også nødvendige. Men hav *eundem saporem*,¹⁹ hav den samme grundlæggende holdning. Den græske tekst bruger ordet *froneite*, som betyder det samme, nemlig *at være enige i hovedsagen*. Hvordan skulle vi kunne have en fælles tankegang i det væsentlige, en tankegang, der kan hjælpe os til sammen at lede Den hellige Kirke, hvis vi ikke i fællesskab deler den tro, som ikke er opfundet af nogen af os, men som er Kirkens tro, den fælles grundvold, som bærer os, og på hvilken vi bygger og arbejder? Derfor er dette påbud en opfordring til, at vi igen og igen på ny bliver integreret i denne fælles måde at tænke på – i denne tro, som går forud for os.

Non respicias peccata nostra, sed fidem Ecclesiae tuae.²⁰ Det er Kirkens tro, som Herren søger i os, og som også er syndernes forladelse. Vi skal have denne fælles tro. Vi både kan og skal leve denne tro, enhver af os på sin originale måde, men altid med bevidsthed om, at denne tro går forud for os. Og vi skal give denne fælles tro videre til alle andre. Og dette element bringer os allerede videre til det sidste påbud, som giver os dyb indbyrdes fred.

Også her kan vi tænke på det *touto froneite*,²¹ som findes i en anden tekst, i Filipperbrevet, i begyndelsen af den store hymne om Herren, hvor apostlen siger til os, at vi skal have det samme sind over for hinanden, som var i Kristus – vi skal træde ind i Kristi *fronesis* og *fronein*.²² Derfor kan vi i fællesskab have Kirkens tro, fordi vi med den tro går ind i Herrens tanker og sind. Vi skal tænke med Kristus.

Dette er den sidste formaning i denne påmindelse fra apostlen: Vi skal tænke Kristi tanker, og det kan vi gøre ved at læse Den hellige Skrift, i hvilken vi møder Kristi tanker som ord, som taler til os. I den forstand bør vi praktisere "lectio divina",²³ idet vi i Skriften lytter til Kristi tanker, lærer at tænke med ham, lærer at tænke hans tanker og på den måde får det samme sind, som var i Kristus, og bliver i stand til at give Kristi tanker og Kristi sindelag videre til andre.

¹⁵ Indbyrdes. Red.

¹⁶ Trøsterens. Red.

¹⁷ Vær enige. Red.

¹⁸ Egtl. smag, takt; i overført forstand: vurdering, forståelse. Red.

¹⁹ Den samme "sapor". Red.

²⁰ "Se ikke hen til vore synder, men til din Kirkes tro". - Fast bøn i den katolske messe. Red.

²¹ Fil 2,5: Hav det samme sind. Red.

²² Sindelag og måde at tænke på. Red.

²³ Latin: ordret "guddommelig læsning". Begrebet dækker den fortløbende bibellæsning i kombination med bøn og meditation. Red.

*Pacem habete*²⁴

Således er det sidste påbud *pacem habete* – eller på græsk: *eireneuete* – nærmest som en opsummering af de fire foregående, som giver fællesskab med Gud, som er vor fred; med Kristus, som sagde os: "Jeg giver jer min fred".²⁵ Vi har fred i det indre, thi har vi Kristi sindelag, så bliver vort indre samlet til ét. Vore vanskeligheder og indre modsætninger i vores sjæl bliver et hele; vi samles til det oprindelige – dét, som vi er billedet på – med Kristi sindelag. Det er sådan indre fred opstår, og kun hvis vi er grundfæstede i indre fred, kan vi være fredens mennesker også for verden og for andre.

*Løftet*²⁶

Her opstår så spørgsmålet, om det løfte, som teksten indeholder, er betinget af påbuddene? Det vil sige, om det kun er i den målestok, hvori vi formår at leve op til påbuddene, at denne fredens Gud er med os? Hvad er relationen mellem påbud og løfte?

Jeg vil sige, at relationen er tosidig – det vil sige, at løftet på én gang går forud for påbuddene og gør det muligt at realisere dem, og at løftet på den anden side også indfries som følge af deres realisering. Det vil sige, at før alt dét, som vi gør, har kærlighedens og fredens Gud åbnet sig for os og er med os. I den åbenbaring, som begyndte i Det gamle Testamente, kom Gud os i møde med sin kærlighed, med sin fred.

Og til sidst, i menneskevordelsen, gjorde han sig til Gud med os, Immanuel.²⁷ Han er med os denne fredens Gud, som har påtaget sig kød som vort kød, blod som vort blod. Han er menneske med os og favner hele menneskeheden. Og i korsfæstelsen og ved at gå ned i døden har han totalt gjort sig til én af os; han går forud for os med sin kærlighed; før alt har han taget alt vort på sig. Og her ligger den store trøst for os: Gud går foran os. Han har allerede gjort det hele. Han har givet os fred og tilgivelse og kærlighed. Han er med os.

Og kun, fordi han er med os; fordi vi i dåben har modtaget hans nåde, i konfirmationen Helligånden og i vielsens sakramente hans sendelse, kan vi nu virke og virke i kraft af hans nærvær, som går forud for os. Alt, hvad vi skal gøre, og som de fem påbud taler om, er at samvirke, at samarbejde med fredens Gud, som er med os.

Men det gælder på den anden side i den grad, i hvilken vi virkelig går ind i dette nærvær, som han har givet os, i den gave, som allerede er til stede i vor eksistens. Og således vokser hans nærvær og hans væren med os naturligvis stærkere og stærkere.

Lad os bede Herren om at lære os at samvirke med hans nåde, som går forud for os, og at han således altid virkelig må være med os. Amen.

[Klik her for at udskrive artiklen \(printerens skal være tændt\)](#)

[Klik her for at sende artiklen til en ven eller bekendt \(Outlook skal være startet\)](#)

[Klik her for at komme til forsiden af catholica.dk](#)

²⁴ Hold fred. Red.

²⁵ Joh 14,27: Fred efterlader jeg jer, min fred giver jeg jer. – Red.

²⁶ Nemlig løftet om, at kærlighedens og fredens Gud vil være med os. Red.

²⁷ Jf. Matt 1,23: Se, jomfruen skal blive med barn og føde en søn, og de skal give ham navnet Immanuel - det betyder: Gud med os. - Red.